

Vak	Maatschappijwetenschappen
Thema	Politieke besluitvorming (katern)
Klas	Havo 5
Datum	november 2012

Hoofdstuk 1 Wat is politiek?

1.1 Het begrip politiek

grondwoord: "**politeia**" [Gr] = de kunst van het besturen [van de stadstaat]

besturen werd als een gave beschouwd, d.w.z. er zou sprake zijn van (natuurlijke) "aanleg"

politicologie

wetenschap die zich bezig houdt met het onderzoek naar en het verklaren van de bestuurshandelingen op verschillende lagen

bijv.:

- internationale betrekkingen
- nationale verdeling van de macht
- het maken van rationele / irrationele keuzes bij het proberen oplossingen te vinden voor maatschappelijke vraagstukken.
- welke groepen of organisaties krijgen hun zin en welke niet? Welke normen en belangen spelen een rol, en hoe werkt dat?
- wie krijgt wat, wanneer en waarom?
- verdelen van schaarste
- ontstaan en oplossen van conflicten tussen groepen/ botsende belangen

Politiek kan betrekking hebben op

- het beleid van de overheid
- de inrichting van de staat
- de handelwijze / strategie om een beoogd doel te bereiken

Bij MAW: Betekenis van politiek vanuit de systeembenadering:

Een proces van de omzetting van verlangens, wensen, eisen vanuit de samenleving in bindende besluiten

Betrokken bij het proces van politieke besluitvorming → 'actoren'

Voorbeelden: politieke partijen, pressiegroepen [actiegroepen en belangenorganisaties], massamedia, adviesbureaus, ambtenaren, gekozen volksvertegenwoordigers, ministers

Politieke besluitvorming is gericht op het oplossen van maatschappelijke problemen

Voorbeelden: *verdelingsvraagstukken [hoeveel mag het kosten], openbare orde [veiligheid en privacy]*

Definitie van 'politiek probleem':

- er is sprake van een ongewenste situatie
- die situatie wordt als oplosbaar gezien
- voor die oplossing is overheidsingrijpen noodzakelijk

Publieke agenda

de aandacht van burgers en organisaties voor maatschappelijke problemen

Politieke agenda

de thema's waaraan de politiek [gemeente, provincie, rijksoverheid] de komende periode aandacht aan wil / zal besteden.

m.a.w. → welke beleidsmaatregelen gaat de overheid nemen om een probleem op te lossen?

David Easton's

definitie van politiek

De gezaghebbende toedeling* van materiële en immateriële zaken voor een samenleving

Voorbeelden: *inkomen, veiligheid, gezondheidszorg, onderwijs, vrijheid, gelijkwaardigheid,*

Wie krijgt

Wat

Wanneer en in

Welke vorm

* de wijze waarop er steun is voor de besluiten, bijv.:

- is er sprake van een wettige en democratische basis?

- is die gebaseerd op onderdrukking / vervolging van tegenstanders en geweld?

"Verfijnde"

definitie van politiek

Het besluitvormingsproces over de vraag hoe schaarse middelen verdeeld moeten worden, waarbij de manier van besluiten nemen en de inhoud van de besluiten

'gezag' moeten hebben en

daarmee steun krijgen / hebben van een meerderheid van de bevolking

In een systeembenadering wordt politiek voorgesteld als:

Het proces van omzetting van verlangens, wensen en eisen vanuit de omgeving in bindende besluiten voor een samenleving.

1.2 De overheid

Overheid

het bestuur van Nederland regering [met behulp van het ambtelijk apparaat]

Overheidsbeleid

1. kiezen van een bepaalde oplossing / doel bepalen
2. inzetten van middelen [financiën]
3. tijdstip bepalen waarop beoogde doel bereikt moet zijn

Met welke zaken mag / moet de overheid zich bemoeien?

De overheid zorgt voor zaken,

- die van algemeen belang geacht worden,
- die moeilijk via de markt kunnen worden aangeboden, maar
- die - in principe - voor iedereen beschikbaar moeten zijn.

De overheid is nodig voor het ontwikkelen en instandhouden van collectieve goederen.

Een collectief goed is een goed waarvan ieder gebruik maakt of kan maken.

In de tegenwoordige samenleving worden de meeste collectieve goederen gerealiseerd doordat mensen verplicht zijn eraan bij te dragen. Ze betalen belasting aan de staat.

De staat verschaft daarmee vervolgens allerlei collectieve goederen.

De hoofdtaken van de Nederlandse overheid hebben vooral betrekking op:

- het garanderen van de openbare orde en veiligheid;
- het onderhouden van goede buitenlandse betrekkingen;
- het scheppen van werkgelegenheid, sociale zekerheid, goede arbeidsomstandigheden, infrastructuur en een voorspoedig economisch klimaat;
- welzijn, onderwijs, volksgezondheid, kunst en dergelijke op sociaal-cultureel gebied.

Om die collectieve belangen te kunnen uitvoeren worden kerntaken verdeeld over ministeries:

- sociale zaken en werkgelegenheid
- buitenlandse betrekkingen
- veiligheid en justitie
- binnenlandse zaken
- onderwijs, cultuur en wetenschappen
- financiën
- defensie
- infrastructuur en milieu
- economische zaken
- volksgezondheid, welzijn en sport
- buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking
- wonen en rijksdiensten
- algemene zaken

19 ^e eeuw	taak overheid beperkt	“nachtwakerstaat”
20 ^e eeuw	taak overheid neemt toe, vooral na WO II	opbouw verzorgingsstaat
sinds de jaren		
'70 en '80	terugtrekkende overheid	> liberalisering > privatisering > deregulering
nu	discussie over kerntakenbeleid	

Kabinet Rutte-Asscher (VVD-PvdA)

Lodewijk Asscher	sociale zaken en werkgelegenheid
Frans Timmermans	buitenlandse betrekkingen
Yvo Opstelten	veiligheid en justitie
Ronald Plasterk	binnenlandse zaken
Jet Bussemaker	onderwijs, cultuur en wetenschappen
Jeroen Dijsselbloem	financiën
Jeanine Hennis Plasschaert	defensie
Melanie Schulz van Haegen	infrastructuur en milieu
Henk Kamp	economische zaken
Edith Schippers	volksgezondheid, welzijn en sport
Lilianne Ploumen	buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking
Stef Blok	wonen en rijksdiensten
Mark Rutte	algemene zaken